

**SINT
FRANCISCUS
CENTRUM**

Uitzicht door Inzet

*Een project
met en door baanlozen*

Een handreiking aan beroepskrachten

Vooraf

Stel: in uw parochie verliezen ineens tientallen mensen hun baan, omdat een bedrijf van de ene op de andere dag sluit. Als beroepskracht wilt u niet werkeloos toekijken, maar de getroffen mensen op de een of andere manier bijstaan en van dienst zijn. Dan hebt u grofweg twee opties.

De eerste is de meest bekende: u benadert parochianen om de handen uit de mouwen te steken en komt vanuit de parochie met een aanbod. Dat kan een infobijeenkomst, actieavond of baanlozeninloop zijn. In ieder geval concrete, materiële hulp. U kiest voor een aanbodgerichte benadering.

De tweede is minder bekend: u vraagt parochianen om een luisterend oor te zijn voor deze kwetsbare mensen. Die actieve parochianen zoeken de mensen op en aanhoren hun verhalen. Ze vragen hoe het nu met hen gaat en waaraan ze eventueel behoefte hebben. Zij betrekken hen op elkaar en maken onderlinge inzet mogelijk. Wat daaruit aan actie voortvloeit, is zaak van de betrokkenen. U kiest voor een vraaggerichte benadering.

Over die tweede benadering gaat deze handreiking. Die is het resultaat van het diocesane project *Uitzicht door Inzet*. Dat was een diaconaal project met en door baanloze mensen in o.a. Bergen op Zoom. Het liep van 1 februari 2015 tot 1 mei 2017 en kende drie doelen:

1. Mensen die hun baan hebben verloren vanuit de parochie uitzicht bieden en ondersteunen om hun persoonlijke waardigheid te behouden of te (her)vinden.
2. Onderling contact tussen baanlozen/parochianen tot stand laten komen en hen begeleiden tot gezamenlijke inzet voor elkaar.
3. Overdracht aan de parochie c.q. baanlozen/parochianen.

In deze handreiking bieden wij als Sint Franciscuscentrum elke beroepskracht die in een vergelijkbaar traject parochianen wil begeleiden die met deze kwetsbare mensen op weg gaan, een aantal concrete uitgangspunten en stappen. Parallel hieraan verschijnt ook een handreiking aan parochianen. Voor beide werd geput uit de ervaringen die Ad van Loveren, procesbegeleider van *Uitzicht door Inzet*, gedurende het project heeft opgedaan.

1. Hoe kunnen we recht doen aan deze kwetsbare mensen ?

Beginnen we bij het begin. Hoe kunnen wij als parochie - met al onze goede bedoelingen - deze kwetsbare mensen recht doen, vanuit onze christelijke opdracht tot omzien naar elkaar?

Kwetsbaar zijn we allemaal. Er hoeft maar dát te gebeuren of ons bestaan wordt lichamelijk en/of geestelijk bedreigd. Je baan kwijtraken is een van die bedreigingen. Ontslag raakt immers direct iemands bestaanszekerheid. Dat wist Paulus al: *die niet werkt, zal niet eten* (2 Tess. 3:10). Weliswaar bestaan er in Nederland relatief goede sociale voorzieningen, maar baanloosheid betekent meer dan financiële onzekerheid.

Baanloze mensen zijn geen duidelijk omschreven doelgroep. Bedoelen we alleen ontslagen werknemers? Of zijn dat alle niet-gepensioneerden zonder baan? Of iedereen die geen betaalde baan heeft, dus ook jongeren en 67-plussers? Praten over baanlozen, zoals bijvoorbeeld de overheid dat doet ("Aantal werklozen daalt"), als onderscheiden van mensen mét een baan, scheert iedereen over één kam. Ieder mens heeft echter zijn eigen verhaal. Hoe die mens recht te doen?

Daarvoor wijst Jezus ons de weg. U kent zeker het verhaal van de blinde Bartimeüs (Mc. 10:46-52). Een verhaal over uitzicht bieden. Wanneer Jezus Jericho verlaat, probeert Bartimeüs diens aandacht te trekken. Jezus hoort hem roepen en laat hem bij zich brengen. Dan vraagt hij hem: *Wat wil je dat ik voor je doe?* Dít vraag is cruciaal. Ze houdt in dat de blinde bepaalt wat Jezus zal doen. Voordat Jezus handelt, luistert hij naar Bartimeüs. Om recht te doen aan kwetsbare mensen zoals baanlozen moeten we dus met dít vraag starten, en eerst naar hén luisteren alvorens te handelen.

Nu zal niet elke parochiaan meteen zeggen: *Ik wil van betekenis zijn voor baanloze mensen*, zonder te weten waaraan hij/zij begint. De aparte handreiking aan parochianen biedt daarvoor **basisinformatie**. Essentiële informatie, want recht doen aan kwetsbare medemensen is minder gemakkelijk dan gedacht. Als parochie zijn we vaak geneigd om bij het zien van nood meteen in actie te komen. Anders gezegd: concrete hulp te bieden, nog voordat we degenen die nood lijden, hebben gevraagd waaraan ze echt

behoefte hebben. We denken van binnen naar buiten, aanbodgericht. Wat Jezus bij Bartimeüs doet is het omgekeerde: van buiten naar binnen denken, vraaggericht.

Uit Jezus' houding spreekt respect voor en betrokkenheid op Bartimeüs als medemens. Van ons, zijn volgelingen, verwacht hij dat wij ook zo omgaan met kwetsbare medemensen. Die bepalen dus of en hoe wij hun leefwereld mogen betreden. Pas als dat gebeurt, kunnen we voor elkaar van betekenis worden. Hoe dat in zijn werk gaat, wordt in het vervolg toegelicht aan de hand van een aantal **vragen**. We focussen daarbij op mensen die baanloos zijn geworden, maar de onderstaande benadering geldt in beginsel voor elke omgang met kwetsbare medemensen.

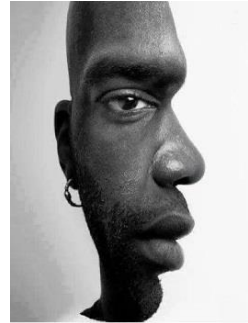
2. Wat wordt in zo'n traject van beroepskrachten gevraagd ?

In de paragraaf *Vooraf* werden twee benaderingswijzen genoemd: een aanbodgerichte en een vraaggerichte. Beide benaderingen vullen elkaar aan. Anders gezegd: in een dialoog ze zijn idealiter elkaars spiegelbeeld.

Niettemin is een ***aanbodgerichte benadering*** in onze parochies het meest gebruikelijk. Traditioneel bieden we een heel scala aan voorgegeven activiteiten: verzorgde liturgie die is toegesneden op uiteenlopende situaties; catechese ter voorbereiding op de sacramenten en ter geloofsverdieping; diaconale actie ter leniging van materiële en geestelijke nood. Dit zijn vormen waarin geloof wordt veruitwendigd en voorgesteld. Ze komen tegemoet aan een concrete of veronderstelde vraag op die terreinen. Vaak gaat het om een specifieke zaak (bijv. een doop of een probleem).

Een zuiver ***vraaggerichte benadering*** is minder gebruikelijk. Hier gaat het niet zozeer om een zaak, maar om het opbouwen van een relatie met de gesprekspartner. Deze benadering is kenmerkend voor een pastoraal gesprek. Zo'n gesprek vraagt om een ontvankelijke en luisterende houding. Die houding is in het voorafgaande getypeerd als van buiten naar binnen denken, zoals Jezus deed bij Bartimeüs. Dat vraagt een andere ***rompstand*** van beroepskrachten.

Het plaatje hiernaast illustreert het verschil. Bij een vraaggestuurde benadering kijken we de ander als het ware recht in de ogen. We hebben aandacht voor elkaar. Daarentegen benaderen we de ander en profile bij een aanbodgestuurde en zaakgerichte benadering: we kijken beiden als het ware naar iets dat buiten onze relatie ligt.

Waarom starten we bij de vraag van de kwetsbare ander en doen we niet meteen een aanbod? Omdat we dan het risico lopen hem/haar juist geen recht te doen. Die kwetsbare ander vraagt ons namelijk niet in de eerste plaats om ons geloof voor te stellen, om een bepaalde zaak te regelen of om een probleem op te lossen. Die wil zijn verhaal kwijt, zoekt een luisterend oor en stelt ons al vertellend impliciet de vraag: *Laat mij ervaren wat jouw geloof daadwerkelijk voorstelt* (vgl. Jak. 2:14).

Overigens: het plaatje laat ook de samenhang zien van een vraaggestuurde en een aanbodgerichte benadering: het ene gezicht wordt op twee manieren getoond. Cruciaal is het startpunt: van vraag naar eventueel aanbod.

In de volgende paragrafen wordt meer concreet ingegaan op de rol van de beroepskracht als *procesbegeleider*, in relatie tot de actieve parochiaan die voor baanlozen van betekenis wil zijn. We zullen aandacht besteden aan de plaatsen waar contact met baanlozen tot stand kan komen, welke voorkennis nuttig is, wat uw houding is tegenover de actieve parochianen, en hoe de parochieleiding om zou kunnen gaan met de inzet van alle betrokkenen, al dan niet parochiaan. We focussen in deze brochure op mensen die baanloos zijn geworden, maar de onderstaande benadering geldt in beginsel voor elke omgang met kwetsbare medemensen.

3. Waar kan contact met baanlozen tot stand komen ?

Tijdens de uitvoering van het project *Uitzicht door Inzet* bleek dat de gemiddelde beroepskracht weinig contact heeft met deze groep kwetsbare mensen, parochiaan of niet, al zijn er uitzonderingen. Baanlozen melden

zich niet of nauwelijks aan de deur van een pastorie of parochiecentrum om te praten over hun situatie. Die drempel is domweg te hoog.

Wie dan zijn hoop voor contact vestigt op **bedrijven** die mensen ontslaan, moet daarvan geen hoge verwachtingen hebben. Want bedrijven noch instanties mogen persoonlijke gegevens doorgeven. Dat geldt ook voor cliënten-, ondernemings- en medezeggenschapsraden, ambtenaren en andere functionarissen. Ook **mobiliteitscentra** of **banenmarkten** zijn niet de plek waar gemakkelijk duurzaam contact ontstaat. Wie daar als baanloze komt, heeft óf een afspraak met een consulent óf bereidt zich daarop voor. Een actieve parochiaan is op zo'n moment niet de gezochte gesprekspartner.

Voeg daaraan toe dat in de hier voorgestelde opzet de actieve parochiaan een andere rol vervult dan die van consulent. Hij/zij is iemand van de kerk die belang stelt in de situatie en het welzijn van zijn/haar gesprekspartner. Hij/zij doet dat belangeloos (ook al is het een 'aangenomen' taak).

Ook **wijkcentra** en **buurthuizen** bleken niet de geëigende locaties te zijn. In het verleden waren dat inderdaad laagdrempelige ontmoetingsplekken voor o.a. mensen zonder baan. Maar de laatste decennia zijn de meeste centra zalenverhuurders geworden. Even binnenlopen voor een kopje koffie en een praatje is uitzonderlijk. Waar dan gezocht?

In het algemeen geldt dat wie van betekenis wil zijn voor baanloze mensen, er goed aan doet om na te gaan of er in de eigen parochie/gemeente door derden initiatieven zijn opgezet door en met baanlozen. **Buurtregisseurs en plaatselijke welzijnswerkers** kunnen u daarover inlichten. In het kader van de Participatiewet zijn de laatste jaren met name in sociaal zwakkere wijken laagdrempelige initiatieven ontwikkeld. Dat zijn bij uitstek plaatsen voor belangeloos contact gebleken. Tegelijk is het goed om u af te vragen of het initiatief al bestaat. Zo ja, kijk of u daarbij kunt (en wilt) aansluiten. Bij die laagdrempelige initiatieven kunt u met name denken aan **activiteitencentra** en zgn. **buurthuis kamers**. Dat bleken wél plaatsen waar o.a. baanloze mensen zomaar binnenlopen voor een praatje of een activiteit. Iedereen is er welkom.

4. Welke voorkennis is nuttig ?

Baanloos zijn is, zeker op latere leeftijd en bij langere duur, ingrijpend. Verlies van werk betekent in veel gevallen *verlies* van dagritme, sociaal contact, inkomen en zinvolle bezigheden. Wie baanloos wordt, voelt zich vaak nutteloos en buiten de maatschappij geschoven. Dat gevoel wordt nog versterkt door de digitalisering en de afstandelijke houding van instanties en organisaties. Vele baanlozen voelen zich *aangetast in hun persoonlijke waardigheid*. De film *I Daniel Blake* van de Engelse regisseur Ken Loach laat goed zien wat die houding voor effect op iemand heeft. Juist in ons kerkelijk verband behoren mensen vóór regels te gaan. Anders gezegd: de persoonlijke relatie gaat vóór de formele zaak.

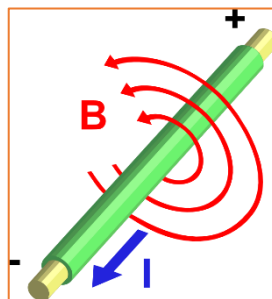
Bij veel kwetsbare mensen is er sprake van een *stapeling van problemen*. Vooral oudere baanlozen hebben daarmee te maken. Behalve zorgen over het verlies van hun baan hebben ze ook problemen met hun gezondheid, financiën, relatie(s), huisvesting enzovoort. Soms hebben ze zelfs al deze problemen tegelijk. Dat zorgt voor onzekerheid en uitzichtloosheid.

Ten slotte zijn er nog de talloze *regels, verplichtingen en sancties* waarmee iemand te maken krijgt die enigerlei uitkering en/of toeslag ontvangt. Het UWV, de Sociale dienst en de SVB stellen tal van voorwaarden en eisen. Op internet vindt u daarover veel informatie, maar de baanlozen zelf zijn een persoonlijker bron.

5. Wat houdt de rol van procesbegeleider in ?

Deze rol kent twee niveaus. De eerste betreft uw relatie als beroepskracht tot de dragers van de activiteit, parochiaan of niet. Dat is het metaniveau. De andere betreft de relatie van de drager tot zijn/haar gesprekspartners. In principe is die rol gelijk: beiden bent u begeleider van een proces. De rol van de actieve parochiaan is besproken in de *Handreiking aan parochianen*. Hier staan we stil bij uw rol op het metaniveau. Die is primair die van *inspirator, begeleider en motivator*. U bent niet de spil van de activiteit noch de uitvoerder of drager ervan. U bent het luisterend oor voor de drager(s) en bevordert vragenderwijs de voortgang.

Het plaatje hiernaast laat precies zien wat uw rol is. Het stamt uit de natuurkunde en verbeeldt hoe door stroomopwekking magnetisme of aantrekkingskracht ontstaat. Dat verschijnsel heet *inductie*. Wanneer er door een koperdraad een elektrische stroom wordt gevoerd (I), ontstaat er omheen een magnetisch veld (B). Daarin trekken deeltjes elkaar aan. Dat illustreert treffend de gang van zaken tussen u en de dragers, parochianen resp. baanlozen. In zekere zin brengt u met uw aanwezigheid, vragen en ingrepen (I) aantrekkingskracht (B) op gang bij en tussen de dragers. Uw rol als "inductor" is vergelijkbaar met die van de dragers van de activiteit, maar dan op het metaniveau.

6. Hoe stelt u zich concreet op ?

Voor het antwoord op die vraag verwijzen we naar Jezus. Bij de ontmoeting met Bartimeüs stelde hij in zich in eerste instantie *luisterend* op, alvorens te handelen. Ook begeleiden begint bij luisteren. Dat lijkt eenvoudig, maar hoe vaak gebeurt het niet dat op de vraag: *Hoe gaat het?* na een eerste antwoord met ontwijkende algemeenheden wordt gereageerd.

Luisteren vraagt om *welgemeende en open belangstelling* voor de mens tegenover u. Ook uw begeleiding heeft niet in de eerste plaats tot doel om problemen op te lossen. Het gaat erom de ander zijn verhaal te laten doen, hem/haar te begeleiden bij het vormgeven van diens christen-zijn in de wereld en bij het verwerken van zijn/haar ervaringen met de gesprekspartners. Dat begint bij een open oor en oog. Wees uzelf daarbij bewust van uw eigen manier van waarnemen, uw *bril*. Maar al te gemakkelijk vellen we voortijdig een oordeel over onze gesprekspartner(s).

Luisteren betekent ook de *tijd* nemen. Die is voor menige beroepskracht schaars, maar juist daarom bent u geen uitvoerder maar begeleider. Elke geïnvesteerde minuut betaalt zich dubbel terug, als u gericht de tijd neemt voor inspiratie en motivatie. Naarmate de activiteit vorm aanneemt zal de

begeleiding minder tijd vragen. Anders gezegd: zodra de uitvoerders echt drager/eigenaar van de activiteit zijn, zal uw tijdsinvestering afnemen.

Evenals de mensen met wie de uitvoerders van het project in gesprek gaan, vragen zij zich af wat hen motiveert, wat hem/haar gaande houdt, hoe zij het volhouden. Die vragen houden verband met hun **diepste verlangens**. Als beroepskracht is het uw taak om die verlangens samen met hen op het spoor te komen en er woorden voor te vinden. En ook om samen mogelijke antwoorden op de vragen te formuleren en dat alles te laten uitgroeien tot inzet voor elkaar. Zo kunt u hen motiveren en inspireren.

Wanneer de inzet voor elkaar niet spontaan tot stand komt, hebben beroepskrachten de neiging om die zelf te organiseren. Niet doen! Waarom niet? Omdat we dan vanuit onszelf gaan denken, naar de ander toe. We vullen zaken voor hen in. Een collega zette eens een potje NIVEA op tafel. *Weet je waar dat de afkorting van is? Dat is Niet Invullen Voor Een Ander.*

Anders gezegd: laat anderen de **ruimte**. Het is niet uw taak om zaken zelf te organiseren (ook al lijkt het dan sneller te gaan), maar om ze te laten opkomen, ze mogelijk te maken en te begeleiden. Als beroepskracht bent u degene die betrokkenen tot verwezenlijking van hun idee beweegt, die hen 'verleidt' en stimuleert om zelf zaken te organiseren.

7. Welke vragen zou u als procesbegeleider kunnen stellen ?

Hierboven werd stilgestaan bij de openingsvraag van elke ontmoeting: **Hoe gaat het op dit moment met u?** Let op *dit moment* en *met u*. Die woorden betekenen een wereld van verschil ten opzichte van het gebruikelijke: *Hoe gaat het?* Ze zijn veel persoonlijker. Zelfs wanneer u het over de activiteit wilt hebben, is het wezenlijk om elkaar eerst in de ogen te zien, alvorens over de zaak te praten (denk aan het plaatje). Aarzel niet om vragen ter **verheldering** te stellen: ze voorkomen onduidelijkheid en misverstanden.

Diepere lagen of gevoelens komen doorgaans niet meteen aan de oppervlakte. Onderstaande **voorbeeldvragen** zijn een handreiking¹:

- Wat vind jij belangrijk in jouw leven ?
- Waaraan ontleen jij kracht, inspiratie, doorzettingsvermogen of zin ?
- Wat motiveert en beweegt jou ?
- Wat is jouw diepste verlangen ?
- Hoe denk jij vorm en inhoud te geven aan het realiseren daarvan ?
- Wat zou jij concreet willen ?
- Hoe kunnen anderen jou daarin behulpzaam zijn ?
- Hoe kun jij anderen daarin behulpzaam zijn ?
- Met welke aanpak hebben we de meeste kans op resultaat ?
- Wat houdt jou tegen ?
- Wat heeft jou in het verleden geholpen in soortgelijke situaties ?
- Welke hulpbronnen hebben we tot onze beschikking ?

Tussen haakjes: het is ook een goed idee om die vragen voor uzelf eens te beantwoorden. Zo word u zich bewust van wat u de ander vraagt.

Om de ontwikkeling van de dragers te kunnen volgen is enigerlei vorm van **verslaglegging** wellicht wenselijk. Het is goed om daarbij onderscheid te maken tussen persoonlijke en zakelijke aspecten. U kunt het best daarover bij de start van de activiteit gezamenlijke afspraken maken. Een logboek van de ervaringen is aan te bevelen.

8. Welke relatie hebben zelf ontwikkelde initiatieven tot de parochie ?

Ontmoeting en onderlinge inzet vormen een **natuurlijk onderdeel** van het parochieleven. Toch kunnen er situaties zijn waarin de parochieleiding vragen stelt bij acties in en vanuit de ontmoetingsgroep, zelfs als ze binnen het kader van de parochie worden ontwikkeld. Een goede communicatie tussen leiding en dragers is de beste manier om de relatie zuiver te houden. Het is aan te bevelen dat eventuele dragers van het project vooraf met de

¹ Deze vragen zijn ontleend aan A. Bisschops, Participerend leiderschap in de parochie van de toekomst: (zelf)aansturing en de uitdaging van de autonomie, in: *Een kerk met toekomst. De katholieke kerk in Nederland 1960-2020, onder redactie van S. Hellemans, W. Putman en J. Wissink*, Zoetermeer: Meinema, 2003 (= Utrechtse Studies 4), p. 61-83, m.n. 66. Het artikel bevat waardevolle adviezen voor procesbegeleiders.

parochieleiding afspraken maken over de onderlinge relatie inzake acties (zie ook punt 9).

Een parochie(leiding) die zich van haar kant **welwillend en ontvankelijk** opstelt, heeft grote kans om eventuele door de dragers voorgestelde acties te integreren in het parochieleven. Als beroepskracht af en toe aanschrijven bij de koffie stimuleert ook de groep en schept een natuurlijk moment om gezamenlijk de voortgang te bespreken. Zeker doen, wanneer de groep u uitnodigt! Zo wordt de kans klein dat er conflicten ontstaan, wanneer het initiatief andere dan de gedachte vormen en processen gaat vertonen.

In het algemeen geldt dat een ontvankelijk **klimaat** waarin zelforganisatie door parochianen en niet-parochianen wordt gewaardeerd en gesteund, de beste voedingsbodem is om invulling te geven aan de roep van Jezus om samen te komen en dienstbaar te zijn aan elkaar.

Ontmoeting en onderlinge inzet georganiseerd door betrokkenen heeft in deze tijd ook **voordelen**. Juist nu kerkelijke schaalvergroting en concentratie hoogtij vieren kunnen laagdrempelige kleinschalige, groepsgewijze ontmoetingsmogelijkheden welkome vormen van 'nabije kerk' zijn. Met name daar waar door kerksluiting traditionele ontmoetingsplekken verdwijnen, kunnen ze - zo is tijdens het project gebleken - een injectie geven aan het bedreigde wijk-, buurt- of dorpsparochieleven. Bovendien is uw tijdsinvestering relatief gering, terwijl het voor de gemeenschapsvorming positieve effecten heeft. Kortom: win-win.

9. Mogelijke vormen van de formele relatie

De **formele relatie** tussen de parochieleiding en de initiatiefnemers/dragers kan in theorie minstens zes gestalten aannemen. Ze verschillen van elkaar inzake de afstand tussen de leiding en initiatiefnemers/dragers. In alle gevallen staat voorop dat de initiatiefnemers/dragers de eigenaren zijn van de activiteit. De parochieleiding is in beginsel ontvangende partij. Op de volgende bladzijde staat een korte beschrijving van elk van de varianten.

1. *Het initiatief laten bij de initiatiefnemers/dragers*

Deze variant houdt in dat het initiatief zich geheel los van de parochie ontwikkelt. Er is geen contact tussen de parochieleiding en betrokkenen. Concreet betekent dat geen ondersteuning of begeleiding, spiritueel noch materieel. Het betekent zelfs geen gedogen. Kerkelijk gezien berust de eindverantwoordelijkheid voor de ontmoeting geheel en al bij de betrokkenen. De parochie is voor niets verantwoordelijk.

2. *Het initiatief waarderen*

In deze variant spreekt de parochieleiding haar waardering uit voor het initiatief, maar meer niet. Er is dus wel contact, maar geen ondersteuning, begeleiding enz. Ook in dit geval berust de eindverantwoordelijkheid voor de ontmoeting geheel en al bij de betrokkenen.

3. *Het initiatief faciliteren*

Faciliteren gaat verder dan waarderen. Het betekent dat de parochieleiding naar mogelijkheden zoekt om haar waardering voor het initiatief van de betrokkenen gepaard te laten gaan met financiële en materiële steun. In dat geval zou de parochieleiding een verantwoording kunnen vragen, maar vertrouwen lijkt een betere basis voor dit contact dan verantwoording. De eindverantwoordelijkheid voor de ontmoeting berust ook hier bij de betrokkenen, maar er is een formele relatie met de parochieleiding.

4. *De initiatiefnemers/dragers inspireren*

Wanneer de parochieleiding het initiatief niet alleen waardeert en faciliteert, maar het ook wenst te beschouwen als een uiting van het plaatselijke parochieleven, dan zou zij - overigens altijd op verzoek van de initiatiefnemers - ook de nodige inspiratie kunnen bieden. Ook dan berust de eindverantwoordelijkheid voor de ontmoeting bij de betrokkenen, maar er is behalve een formele ook een spirituele relatie met de parochieleiding c.q. de pastorale beroepskrachten.

5. *Het initiatief integreren*

In dit geval geeft de parochieleiding te kennen dat het initiatief voluit onderdeel is van het parochieleven. Leiding en dragers komen overeen dat activiteiten in gedeelde verantwoordelijkheid worden opgezet en

uitgevoerd. De praktische eindverantwoordelijkheid berust in deze variant bij de dragers, de formele bij de leiding. Zij faciliteert, inspireert en promoot het initiatief en staat borg voor de voortgang.

6. *Het initiatief binnenhalen en controleren*

In dit geval trekt de parochieleiding het initiatief geheel naar zich toe. Daarbij bestaat het risico dat de betrokkenen zich niet langer de eigenaar van de ontmoeting voelen, of dat ze dat niet langer (mogen) zijn.

De vijfde variant is de meest wenselijke, maar of die een feit wordt, hangt af van de initiatiefnemers/dragers. Als eigenaren zijn zij per slot van rekening degenen die de inzet voor elkaar vorm en inhoud geven. Echter, een parochie(leiding) die zich waarderen en ontvankelijk opstelt, heeft grote kans om samen met de dragers bij deze variant uit te komen.

10. Welke ondersteuning of toerusting is wellicht wenselijk ?

In beginsel hoeft niemand over een specifieke deskundigheid te beschikken om met anderen koffie te gaan drinken of een praatje te maken. Maar om te voorkomen dat de door u aangezochte parochianen in valkuilen trappen of bokken schieten, is enige bedrevenheid op genoemde punten wel prettig. In de *Handreiking aan parochianen* vindt u daarvoor tips en mogelijkheden.

Mocht u zich als beroepskracht desondanks onzeker voelen in de rol van procesbegeleider, wat gezien de vraaggestuurde werkwijze niet denkbeeldig is, dan zou u voor begeleiding c.q. training een beroep kunnen doen op derden. U kunt daarvoor contact opnemen met het Sint Franciscuscentrum. Zij kunnen u eventueel doorverwijzen naar het Trainingscentrum Kor Schippers in Rotterdam, dat gespecialiseerd is in deze manier van pastoraat.

Tot besluit

Dit is slechts een korte schets van een manier van werken die begint bij de vraag: *Wat wil je dat ik voor je doe?* Wie hierover meer wil weten, kan zich - zoals gezegd - altijd tot het Sint Franciscuscentrum wenden (info@sint-franciscuscentrum.nl).

Wie zelf meer hierover wil lezen, kan terecht bij de volgende boekjes over een vraaggestuurde en relatiegerichte manier van werken:

- A. Baart en Chr. Carbo, *De zorgval. Analyse, kritiek en uitzicht*, Amsterdam: Thoeris, 2014 (tweede druk).
- T. Schlatmann / R. van Waarde: *"Zo wordt het spel gespeeld". Over empowerment en gemeenschap - een praktijkonderzoek*, Ootmarsum: Van der Ros Communicatie, 2012.

Over zelforganisatie zie:

- A. Huygen / E. van Marissing / H. Boutelier, *Conditie voor zelforganisatie*, Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, 2012 (= Wmo Kenniscahier 18).
- A. Huygen / E. van Marissing (m.m.v. H. Boutelier), *Ruimte voor zelforganisatie. Implicaties voor gemeenten*, Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, 2013 (= Wmo Essay 13).

Beide publicaties zijn te vinden op de website van het Verwey-Jonker Instituut (www.verwey-jonker.nl).

Tot slot wensen wij al degenen die als christen op weg gaan met kwetsbare medemensen, veel inspiratie en Gods zegen.

Foto hiernaast:

Bijeenkomst van *De Vuurtoren*
in Wijkcentrum *De Kastanje*
in Bergen op Zoom

